

Huszonöt éves a szolnoki JelmezArt

Barna Judit

Iskola után mindig bement a lakásukkal szemben lévő színházba, ahol az édesanyja öltöztető volt. Nyolc éves korától a kulisszák mögött leste az esti előadásokat, amíg a májával haza nem ment.

A kislányt lenyűgözték a színpadon suhogó, fényes anyagok, a színes, mutatós ruhák és a színésznők öltözőiben a szerepekhez sorakozó öltözetek. Talán a színház akkori társulatának kiemelkedő színésznője, aki a Hamletben Opheliát játszotta a tizenhatodik századi habkőnyű ruhákban, vagy Molnár Ferenc Liliomában a körhintás szerep jelmezébe bűjt színész alakítása fogta meg, miközben olykor titokban felpробálta egyik-másik jelmezt? Ma már csak abban biztos, hogy akkor és ott eldőlt a sorsa; a színház misztikus háttérvilágában ilyen színpadi ruhákkal akar foglalkozni.

Beszélgetőpartnerem, az idén 25 éves szolnoki **JelmezArt Kft.** alapító tulajdonosa, igazgatója, *Debreczeni Ildikó*, aki a negyedszázados vállalkozásáról és saját életútjáról mesél a cég belvárosi épületének bájos kis kertjében, egy nagy fa árnyékában.

Ildikó korai elhatározását támogatja a rajztanára, aki javasolta, hogy a képességét a budapesti „kisképzőnek” becézett Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban fejlessze tovább. Akkoriban többszörös túljelentkezés volt, Ildikót elutasították. Ma már úgy gondolja, hogy ha felveszik, egész más irányt vehetett volna az útja, de így a szolnoki szakképzőben a női szabó szakmát tanulhatta ki. Rajztehetsége kiegészült a ruhakészítés gyakorlati tudásával, és ez az ötvözet csak tovább alakult jó irányba, mert 1982-ben bekerült a Szolnoki Szigligeti Színházba öltöztetőnek két évre, majd a varrodába. A csekély létszámú műhely a színházzal szembeni ház egyik szárnyában volt, a család lakása mellett. Kitérítés volt akkortájt ide bekerülni és a tapasztaltabb jelmezkészítők között ellesni a szakma csínját-bínját!

Az első nagy fordulat

Amikor *Schwajda György* 1995-ben átvette a színház igazgatását, gazdasági okokból kiszervezte a jelmez részleget. Az igazgató meglátta Ildikóban a tüzet és elhivatottságot, így őt bízta meg kisvállalkozás alapításával. Ez volt Ildikó nagy lehetősége, betéti társaságként folytatta a pályafutását. Az időszak legnagyobb jelmeztervezőivel dolgozott együtt, akkor még csak a szolnoki színháznak, így *Vágó Nelly*, *Jánoskúti Márta*, *Schäffer Judit*, *Vogel Eric* tervei alapján készítették a jelmezeket. A szabászok, varrónők kiváló munkájá-

nak hamar híre ment, megkereste Ildikót a budapesti Madách Színház tíz táncosuk számára készítenő megren-deléssel. A cég egyre népszerűbb lett, bővítésre volt szükség. Ildikó megvette a műhely melletti ingatlant Szolnokon – amiben jelenleg is működnek –, átvette a férfi jelmezkészítő csoportot és a tevékenységet kifejező nevet keresett.

A JelmezArt Kft. innen kezdve külföldi megbízásokat is kapott.

A vállalkozás nem csak Szolnokon, de Magyarországon is egy teljesen egyedülálló, nagy kapacitással bíró és széleskörű külföldi partnerrendszerrel rendelkező jelmezgyártó céggé vált. Az ország számos színházának és különböző táncos, illetve filmes produkció jelmezeinek elkészítésében vettek részt, hogy a rendezők, koreográfus-

sok által megálmodott látvány a jelmezeken keresztül is még hatásosabban valósulhasson meg a színpadon.

Megállás nélkül kapták a megrendeléseket olyan híres producerektől, akik nagy zenei rendezvényeket szerveznek. A fejlődésükben mérőföldkönek számított, amikor 2007-ben csatlakoztak az Armel Operaverseny és Fesztivál szponzorai közé. Az operaversenynek köszönhetően a Szolnokon készült jelmezek ezután megjelenhettek Németország, Norvégia, Franciaország, Svájc, Lengyelország és az Egyesült Államok híres színpadjain is.

A második nagy fordulat

Amikor 2002-ben Schwajda György lett a budapesti Nemzeti Színház igazgatója, meghívta Ildikót munkatársul. Lényegében a JelmezArt másik fele dolgozott itt, a

színház épületében, ahová Ildikó 18 éven keresztül naponta utazott Szolnokról. Már 60 dolgozó munkáját irányította a két helyen, nem semmi! – mondhatnánk. Ekkor már Ildikó lánya, *Debreczeni Dóra* is bekapcsolódott a cég anyagbeszerzésébe és a mama irányításával más munkákat is végzett.

Az induláskor kis létszámú varroda és korszerűtlen gépek álltak rendelkezésre a munkához. Az évek során végrehajtott beruházásoknak köszönhetően mára a legmodernebb varrógépekkel és technológiával felszerelt női és férfi műhelyekben történik a jelmezek készítése. A régi dolgozókból álló gárda a mai napig hű a céghez, ezért elismerést és megbecsülést kapnak, ők segítik az újonnan érkező varrónőket, szabászok betanulását, beilleszkedését. A cég jelenleg 4 női és 5 férfi szabásmestert alkalmaz, akik képzettségüknek és több éves szakmai tapasztalatuknak köszönhetően jártasak a színházi, opera, táncos és filmes jelmezek, egyedi méretre való szabásában. 37 varrónő több éve készíti a szereplőkre szabott színházi, filmes, opera és táncos jelmezeket.

A JelmezArt-ban 17 országba, több mint 400 külföldi produkcióhoz készítettek jelmezeket Grázon, Bregenzben, Lipcsén, Brémán, Bayeruthon, Dresdán, Pesaron, Bielen, Rennesen, Berlinen, Antwerpenen, Regensburgon, Bostonon, Wexfordon, Innsbruckon, Bergenen, Oslon, Belfaston, Halden-en és New Yorkon keresztül egészen Hong Kongig. A pontos és precíz munkát felismerte számos külföldi operaház, így hű partnereik az osztrák Bregenzer Festspiele, a Theater an der Wien, a norvég Bergen Nasjonale Opera, a német Bayreuther Festspiele, a New York City Opera, a berlini központú TUI Cruises Entertainment.

A harmadik nagy fordulat

Az idén tavasszal betört pandémia a JelmezArt-ot és a partnereit sem kímélte. Borult minden – mondja Ildikó.

Műtösruhákat és arcmaszkokat gyártottak, mert a színházi megrendelések félkészben bent ragadtak a raktárban. A kemény három hónap túlélése után újratervezés vált szükségessé. Törökszentmiklóson adódott egy lehetőség a bővítésre, felvett 14 szakembert és egy új üzletág, a mindennapi divatruházat kisszériás gyártása felé fordult. Az új tevékenység már el is indult egy 200 darabos oszt-rák megrendeléssel.

Természetesen a fő profil és az abban szerzett hírnév óriási érték, ezért a JelmezArt, mint hozzáértő, tapasztalt jelmezkivitelező cég, ebben a műfajban tevékenykedik továbbra is. Különösen egy hosszúra nyúlt, kényszerű időszak után, amikor a nézőket vissza kell csalogatni a színházakba. Fellendülőben van a hazai filmipar, és a televíziók tele vannak olyan színes showműsorokkal, amelyek a képernyő elé szegeznek nézők millióit. Szerencsére lassan visszaáll az élet Ildikóéknál is, mert érkeznek az új megrendelések az Athen Operától, Bécsből két produkcióra, a Berlini Opera Csipkerózsika balettjéhez, a Magyar Állami Operaház három előadására, a Szolnoki Szigligeti Színház produkcióira, valamint a Varidance táncestre és Strauss táncestre.

A JelmezArt jövőbeli tervei között szerepel, hogy szolgáltatásaikat szélesebb körben, Amerikában, Ausztráliában és Ázsiában is megismertessék – tudtuk meg Ildikótól.

Elhivatottan az utánpótlásért

A színházakban és operaházakban bemutatott művek nem csak a színészi játéktól, az ötletes rendezéstől és a kívánt miliőt megteremtő díszlettől lesznek feledhetetlenek: a munkáigényes jelmezeket készítő varrónők nélkül sem jöhetne létre hiteles produkció.

Az utánpótlás nevelés elengedhetetlen azért, hogy ez a szakma fennmaradjon, és a jövő generációi is olyan előadásokat láthassanak a színházakban, operákban ahol a

jelmezek színösszege emeli az előadások minőségét. Ezt a célt tűzte ki a Debreczei Ildikó, a JelmezArt Kft. vezetője, aki minden lehetőséget felhasznál, hogy felhívja a figyelmet a szabó-varró szakma kínálta lehetőségekre. A cég folyamatos kapcsolatot ápol a szakképző iskolák vezetőivel és tanáraival, a Szolnoki Szakképzési Centrum Kreatív Technikum és Szakképző Iskola egyik kiemelkedő példája ennek a kapcsolatnak.

Párját ritkító ötlet

Debreczeni Ildikó pályafutásának másik alkotása, a jelmezkészítő cég működtetése mellett, egy óriási szervezőmunkát igénylő nagyszabású terv megvalósítása: hét évvel ezelőtt megálmodta és megalapította a Tisza-tó turisztikai értékét növelő és a turisták érdeklődését felkeltő Természet Operaháza Tisza-tavi fesztivált című három napos rendezvénysorozatot.

Az évről-évre színesedő, és bővülő események a Tisza-tó körül több településen zajlanak, amelyeken a fellépő művészek szívesen vesznek részt. Idén a program

fényét emelte *Miklósa Erika, Horgas Eszter, Vásáry André*, valamint több más hazai és külföldi művész. A komolyzenei élmények mellett kerékpáros- és csónaktúrák indulnak és a vendégek előadásokon, interaktív színházban, és esti gálakoncerten vehetnek részt.

A következő évtől kezdve új helyszínek is bekapcsolódnak a programsorozatba. „A zászlóshajónk továbbra is Tisza-tó és települései lesznek, de jövőre a Velencei-tó és térsége, 2022-ben pedig már a Balaton gyöngyszeme, Tihany és környéke is csatlakozik hozzánk” – árulta el a jövőbeli terveit az ötletgazda Debreczeni Ildikó. A Magyarország legszebb tavait bekapcsoló rendezvénysorozat új neve: Magyar Tavak Fesztiválja.

Októberben ünnepeltek

A JelmezArt október végén nagyszabású kiállítással és gálaesttel ünnepelte meg a 25 éves fennállását. Az Aba-Novák Agóra Kulturális központban bemutatott jelmezrajzok, fényképek, művészeti alkotások, kiegészítők ritka darabjai reprezentálták a Jelmez-Art Kft. negyedszázados munkáját.

A jelmezekről

Mi a jelmez?

A jelmez színpadi öltözet a színész adott szerepének megfelelő, az ábrázolt történelmi korra, helyszínre tervezett és a színész testalkatára mérték után, egyedien kivitelezett színpadi, filmbeli viselet, ruházat.

Ki lehet jelmeztervező?

A szakképzés OKJ rendszere is beépítette a jelmeztervező szakirányt, hiszen olyan speciális ismeretekkel kell rendelkeznie a végzett szakembernek, ami a divattervezéstől jelentősen eltér. A jelmeztervező diploma ezért a Divat-és stílus tervező képesítésre ráépülő, emelt szintű képzéssel szerezhető meg nappali, vagy esti oktatási formában, több iskolában.

Melyek a jelmez kivitelező feladata?

- A megbízó elkészítteti az általa felkért jelmeztervezővel a produkció jelmezeinek terveit.
- Az elkészült terveket, rajzokat, fotókat a megbízó elküldi a kivitelező cég számára.
- A kivitelező vezetése az elküldött tervek alapján a megbízó részére egyéni árajánlatot készít, mely tartalmazza a jelmezek elkészítésének munkadíját, illetve igény esetén az anyagköltséget is. Külön megegyezés

a textiliákat vagy a megbízó, vagy a kivitelező szerezheti be.

- Az árajánlat elfogadása után a megbízásról írásos szerződés készül a kivitelező és a megbízó között, mely rögzíti a munkafolyamatokat érintő fontos dátumokat, mennyiségeket és összegeket.

- A szerződés megkötése után kerül sor az alapanyagok megvásárlására és szállítására, illetve a jelmezek viselőinek pontos méreteinek megküldésére.

- Az alapanyagok beszerzése után, a szabászok és a jelmeztervező egyeztetik a jelmezek és kiegészítők részleteit.

- A szabászi és varrási folyamatok alatt a kivitelező a felmerülő kérdéseit a jelmeztervezővel megbeszéli.

- A kivitelező a szerződésben rögzített időpontra a megrendelt jelmezeket a produkció helyszínére szállítja, és a jelmeztervező jelenlétében a viselőjére próbálja.

- A ruhapróbákra megfelelő létszámú szakember érkezik, akik a helyszínen – ha szükséges, több nap alatt – a jelmezeket tökéletesen méretre igazítják.

- A kivitelező a jelmezterveket megőrzi, így a későbbiekben bármilyen jelmez pótlására lehetőséget nyílik.